

VALSTYBINĖ LIGONIŲ KASA
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS

2024 m. kompensuojamųjų vaistų skyrimo stebėsenos rodiklių vertinimas

2025 m., Vilnius
VLK Vaistų kompensavimo skyrius

Kompensuojamųjų vaistų stebėsenos rodikliai

- VLK direktoriaus 2023-12-22 įsakymu Nr. 1K-411 patvirtinti keturi KV stebėsenos rodikliai, skirti stebėti:
- Antimikrobinių vaistų suvartojimą;
- Biopanašių vaistų – tumoro nekrozės faktoriaus alfa (toliau – TNF alfa) inhibitorių suvartojimą;
- Su kalcitonino genu susijusių peptidų antagonistų, grupės vaistų, skirtų migrenos profilaktikai, suvartojimą;
- Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimą vaistinėse.

2.1. Vaikams skirtų antimikrobinių vaistų stebėsenos rodiklis - sumažėjo šiuos vaistus vartojančių pacientų skaičius 12 proc.

- 2024 m. kompensuojamuosius antimikrobinius vaistus (J01) vartojančių vaikų dalis, tenkanti 100 vaikų, yra didesnė nei 25 proc.

2022 m. antimikrobinius vaistus vartojo 123,8 tūkst. vaikų

2023 m. antimikrobinius vaistus vartojo 111 tūkst. vaikų

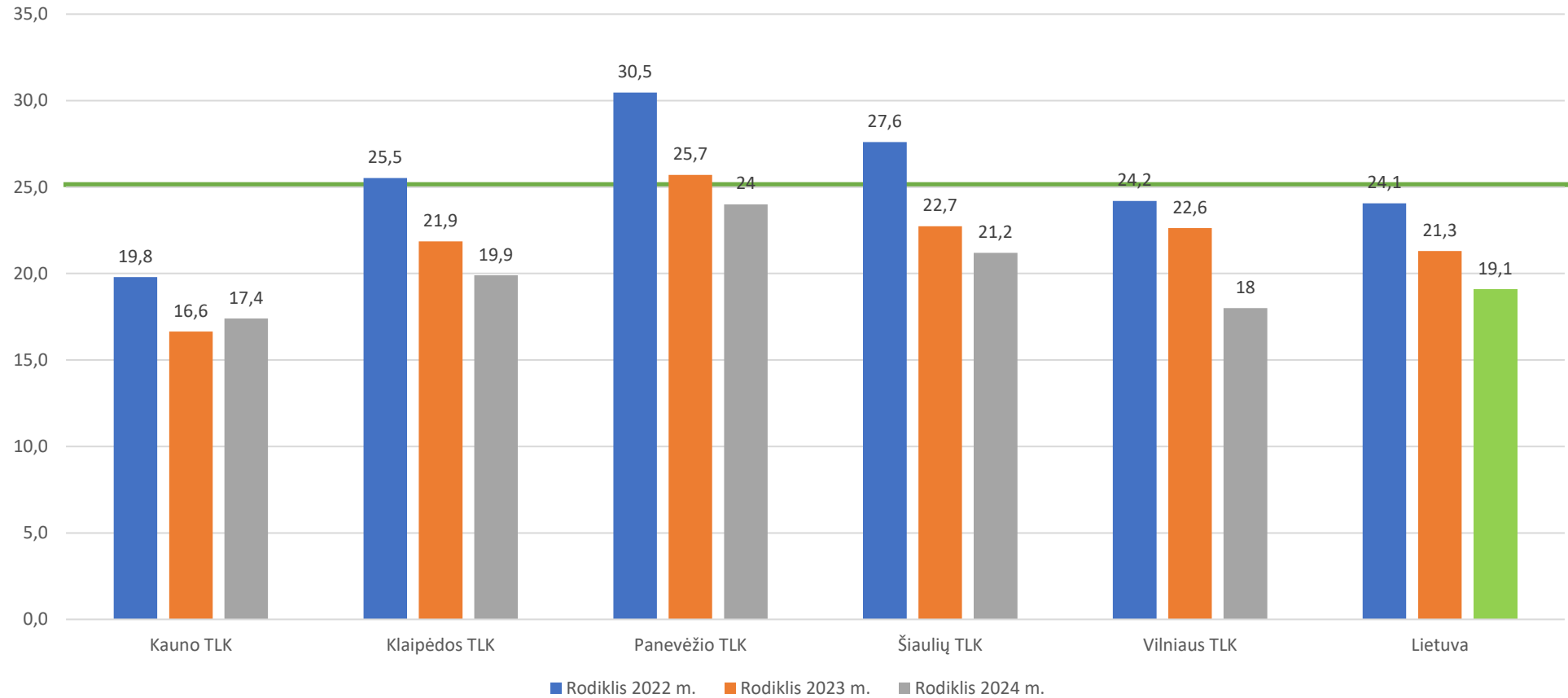
2024 m. antimikrobinius vaistus vartojo 98 tūkst. vaikų (sumažėjo - 12 proc.)

Pasibaigus pandemijai 2022 m. buvo stebimas bakterinių susirgimų skaičiaus padidėjimas, daugiau vaikų gavo gydymą antimikrobiniais vaistais, per paskutinius 2 metus vaikų, kurie gydomi antimikrobiniais vaistais, skaičius kasmet mažėjo 11-12 proc.

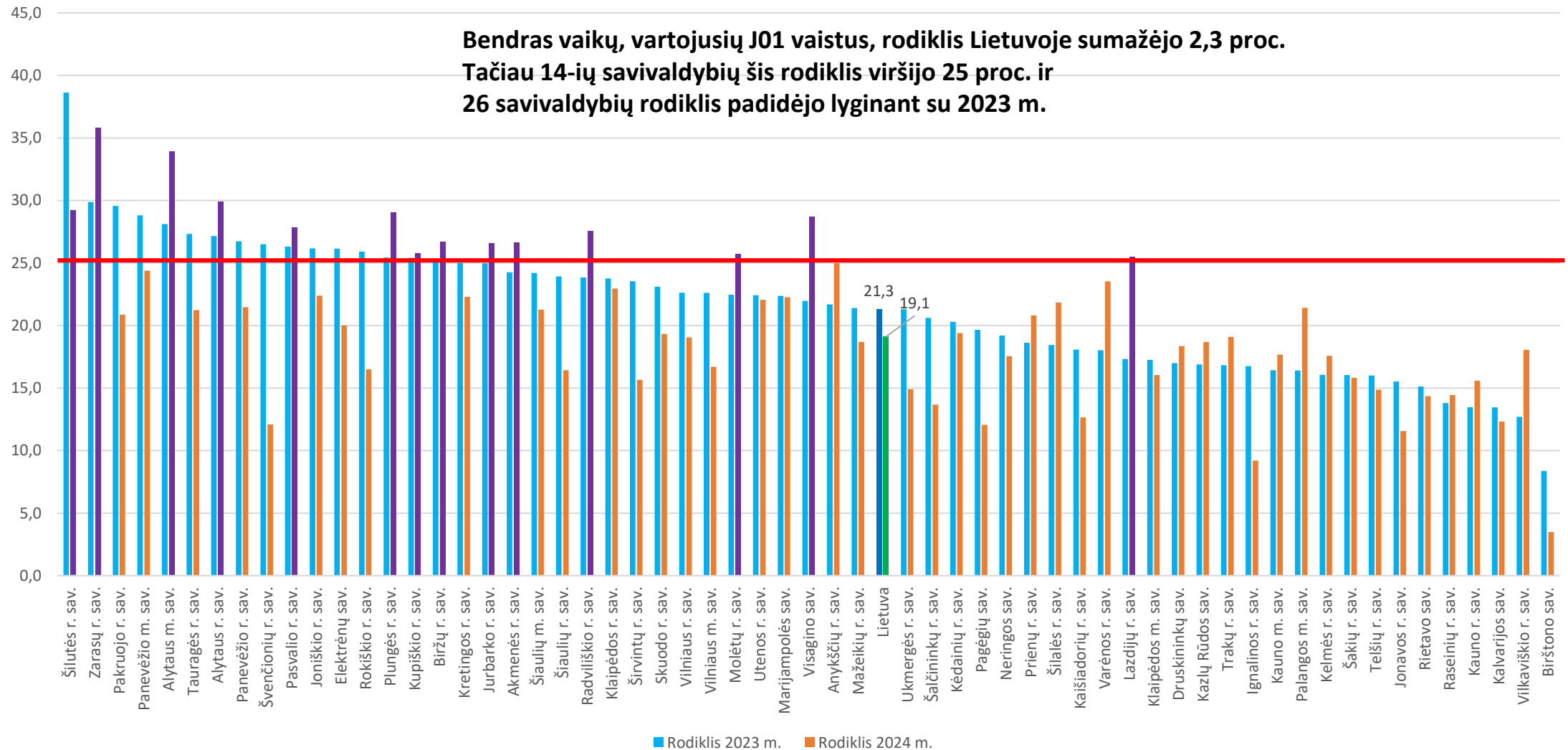
Lietuvoje šis stebėsenos rodiklis sumažėjo nuo 21,3 proc. (2023 m.) iki 19 proc. (2024 m.)

Nuo 2024-01-01 kompensuojamieji antimikrobiniai vaistai įrašyti į A sąrašą visų pacientų gydymui pagal A sąraše nurodytas diagnozes

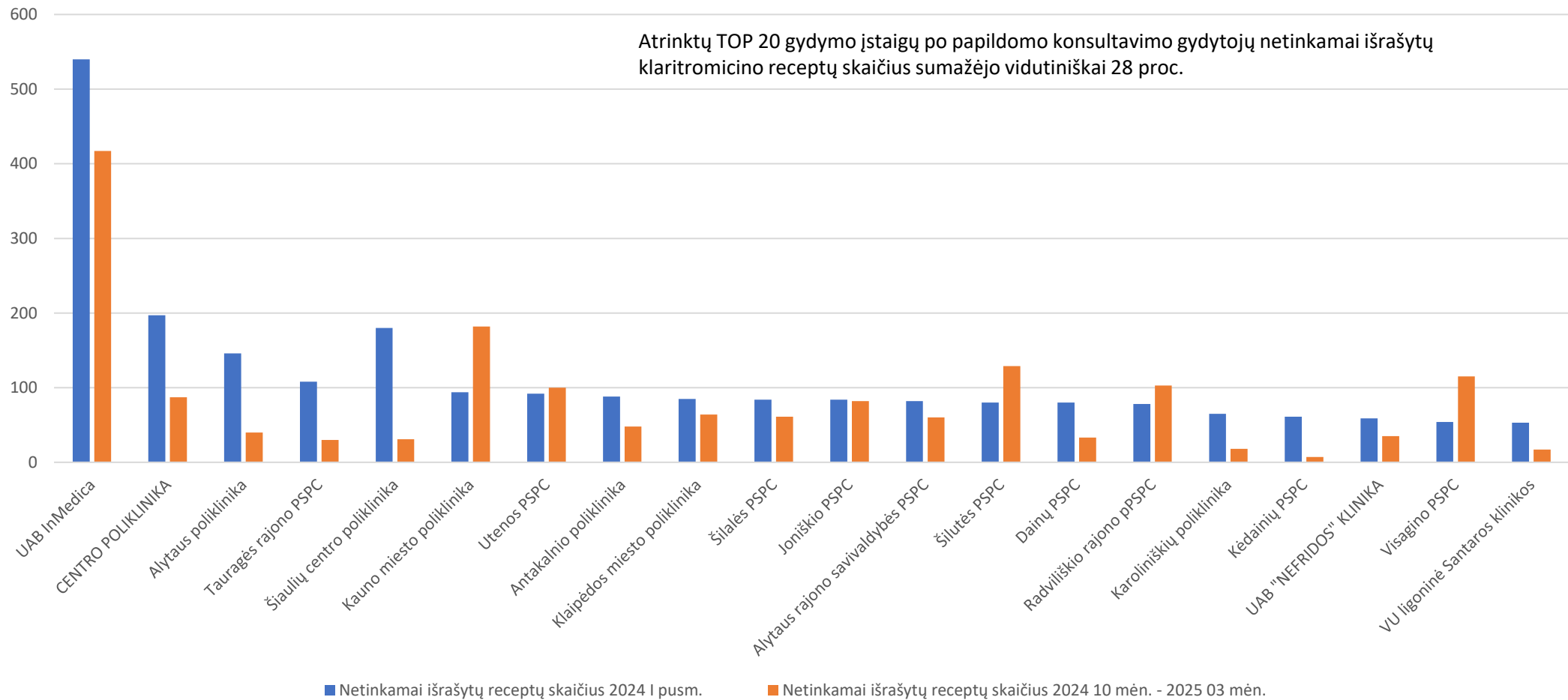
Vaikams skirtų antimikrobinių vaistų stebėsenos rodiklis pagal TLK 2024 m. pasiekė nustatytą tikslą – visose TLK mažesnis negu 25 proc.

Vaikams skirtų antimikrobinių vaistų stebėsenos rodiklis pagal savivaldybes 2023 – 2024 m. - parodo antimikrobinio gydymo vaikams skyrimo netolygumus

VLK analizė apie vaisto klaritromicino netinkamai išrašytų receptų dinamiką - po papildomo TLK konsultavimo vaisto paskyrimai gerėja

2.1. Vaikams skirtų antimikrobinių vaistų stebėseną - rodiklio mažėjimas Lietuvoje susijęs su geresne antibiotikų skyrimo kontrole

- Vaikų, vartojusių J01 grupės vaistus (antibiotikus), **rodiklis Lietuvoje 2024 m. sumažėjo 2,3 %**, palyginti su 2023 m. (nuo 21,3 proc. iki 19 proc.). Tai rodo šiek tiek mažėjantį antibiotikų vartojimą tarp vaikų nacionaliniu mastu.

Regioniniai skirtumai:

- **14 savivaldybių** 2024 m. **rodiklis viršijo 25 %**, t. y. daugiau nei ketvirtadalis vaikų jose vartojo antibiotikus. Tai rodo galimą perteklinį skyrimą ar didesnę sergamumą šiose teritorijose.
- **26 savivaldybėse** antibiotikų vartojimo rodiklis **padidėjo**, palyginti su 2023 m., nepaisant bendros mažėjimo tendencijos. Tai gali rodyti nevienodą antibiotikų vartojimo kontrolę ar skirtingą gydymo praktiką tarp regionų.
- Būtina analizuoti tokio antimikrobinių vaistų skyrimo vaikams netolygumų priežastis ir jas šalinti.

Pasiekto rezultato galimos interpretacijos - Lietuvos mastu pasiektas rodiklio sumažėjimas daugiau negu 25 proc.

- **Pozityvu:** Rodiklio mažėjimas Lietuvoje gali būti susijęs su geresne antibiotikų skyrimo kontrole, edukacija ar mažesniu infekcinių ligų paplitimu.
- **Iššūkiai:** Regioninis nevienodumas rodo, kad kai kuriose savivaldybėse vis dar reikalingos tikslinės intervencijos – tiek gydytojų švietimas, tiek visuomenės informavimas apie racionalų antibiotikų vartojimą.

2.2 Biopanašių TNF alfa vaistų skyrimo suaugusiesiems stebėsenos rodiklis – šiuos vaistus vartojančių pacientų skaičius padidėjo 18 proc.

- Kompensuojamųjų biopanašių vaistų tumoro nekrozės faktoriaus alfa (TNF alfa) inhibitorių (L04AB) receptų, išrašytų suaugusiesiems, dalis, palyginti su bendru kompensuojamųjų vaistų TNF alfa inhibitorių receptų, išrašytų suaugusiesiems, skaičiumi, yra mažesnė nei 80 proc.

2023 m. biopanašius TNF alfa inhibitorius vartojo 3460 suaugusiųjų

2024 m. biopanašius TNF alfa inhibitorius vartojo 4092 suaugusieji (padidėjo 18 proc.)

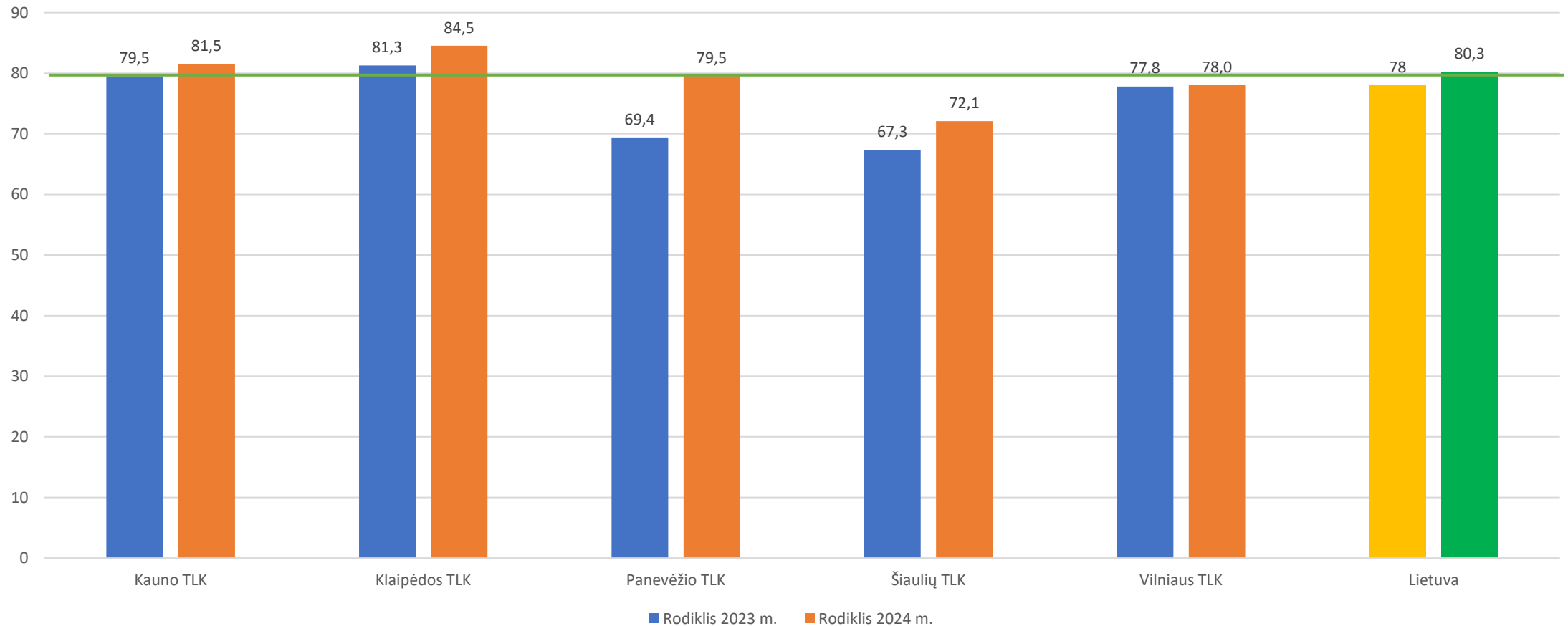
Visi TNF alfa inhibitoriai turi biopanašius analogus:

- Adalimumabas
- Infliksimabas
- Etanerceptas

Jie skiriami gydyti reumatoidinį artritą, ankilozinį spondilitą, psoriazinį artritą, Krono ligą, opinį kolitą, psoriazę, juvenilinį artritą ir ašinį spondiloartritą.

Pirmą kartą skiria tretinio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių gydymo įstaigų gydytojai.

Biopanašių TNF alfa inhibitorių skyrimo suaugusiems stebėsenos rodiklis pagal TLK 2024 m. pasiekė nustatytą tikslą – trijose TLK didesnis arba lygus 80 proc.

2.2. Biopanašių TNF alfa vaistų skyrimo suaugusiesiems stebėsenos rodiklis – biopanašių vaistų skyrimas rodo racionalų Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšų panaudojimą

1. Suaugusiesiems, vartojantiems biopanašius TNF alfa inhibitorius (L04AB grupė), išrašytų receptų dalis per 2024 metus Lietuvoje **sudarė 80,3 proc. ir padidėjo 2,3 proc.** – tai rodo racionalų PSDF biudžeto lėšų naudojimą šioje vaistų grupėje.
2. Trijose teritorinėse ligonių kasose (TLK) rodiklis pasiekė stebėsenos ribą (≥ 80 proc.).
3. Šiaulių ir Vilniaus TLK rodikliai buvo kiek mažesni – nuo 72 % iki 78 %, tačiau vis tiek artimi siektinai ribai.
4. Kadangi TNF alfa inhibitoriai turi biopanašius analogus, naujų pacientų gydymui rekomenduojama skirti pigesnius, reitinguotus vaistus:
 - Infliksimabo visi kompensuojami vaistai skiriami biopanašūs **100 proc. DDD**
 - biopanašaus adalimumabo skirta **91,2 proc. pagal DDD nuo bendro suvartoto adalimumabo DDD skaičiaus**
 - biopanašaus etanercepto skirta **19,7 proc. pagal DDD nuo bendro suvartoto etanercepto DDD skaičiaus**

2.3. Vaistų, skirtų migrenos profilaktikai, stebėsenos rodiklis – padidėjo šiuos vaistus vartojančių pacientų skaičius 18 proc.

- Kompensuojamuosius erenumabą, fremanezumabą ir kitus su kalcitonino genu susijusių peptidų antagonistų, grupės vaistus (kurių ATC kodas pagal IV lygį yra N02CD), vartojančių suaugusiųjų dalis (procentais), tenkanti 100 suaugusių pacientų, vartojančių selektyvių serotonino agonistų (triptanų, kurių ATC kodas pagal IV lygį yra N02CC) grupės kompensuojamuosius vaistus, yra **didesnė nei 30 proc.**

2023 m. vaistus, skirtus migrenos profilaktikai (N02CD grupė), vartojo 3440 suaugusiųjų

2024 m. vaistus, skirtus migrenos profilaktikai (N02CD grupė), vartojo 4063 suaugusieji (**padidėjo 18 proc.)**

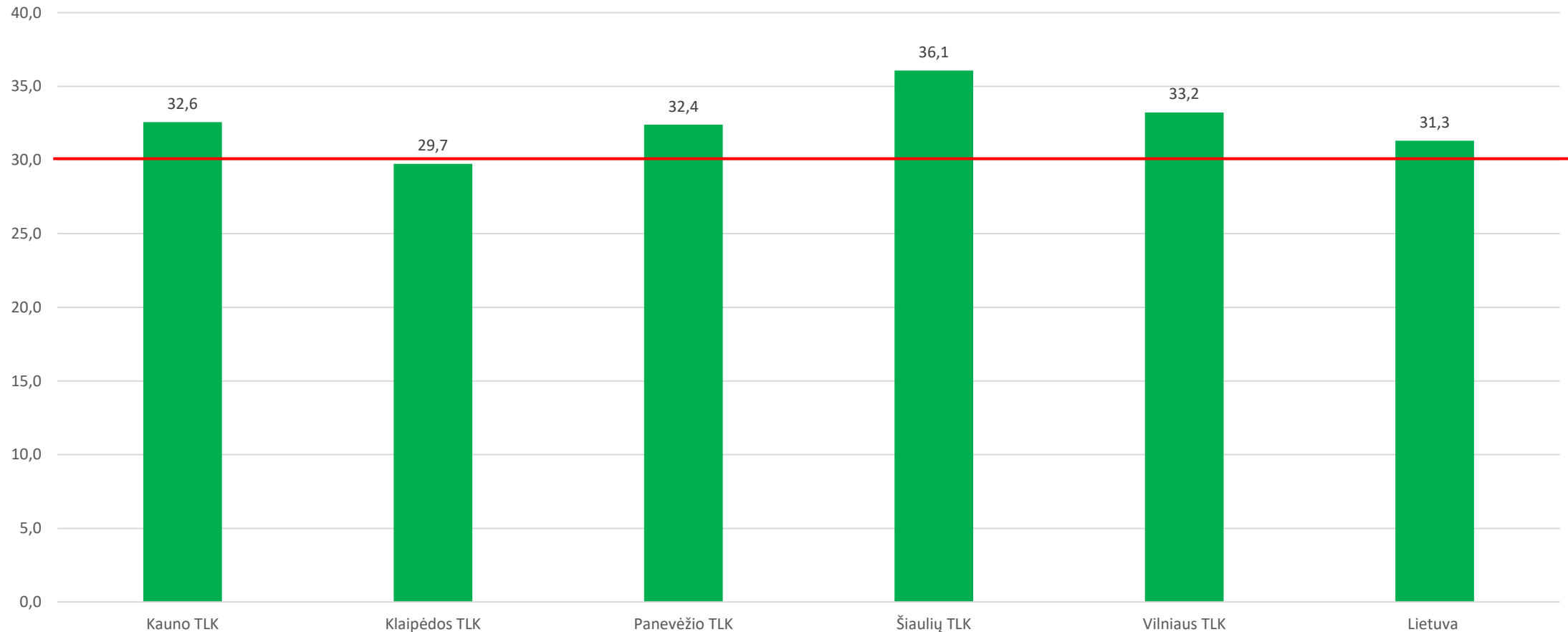
2024 m. pradžioje galiojanti skyrimo sąlyga (vaistai kompensuojami nuo 2020 m.):

„Skiriamas migrenos profilaktikai suaugusiesiems, kuriems bent 4 dienas per mėnesį pasireiškia migrenos skausmai. Pirmą kartą skiria ir išrašo gydytojas neurologas, vėliau gali išrašyti vidaus ligų ar šeimos gydytojas.“

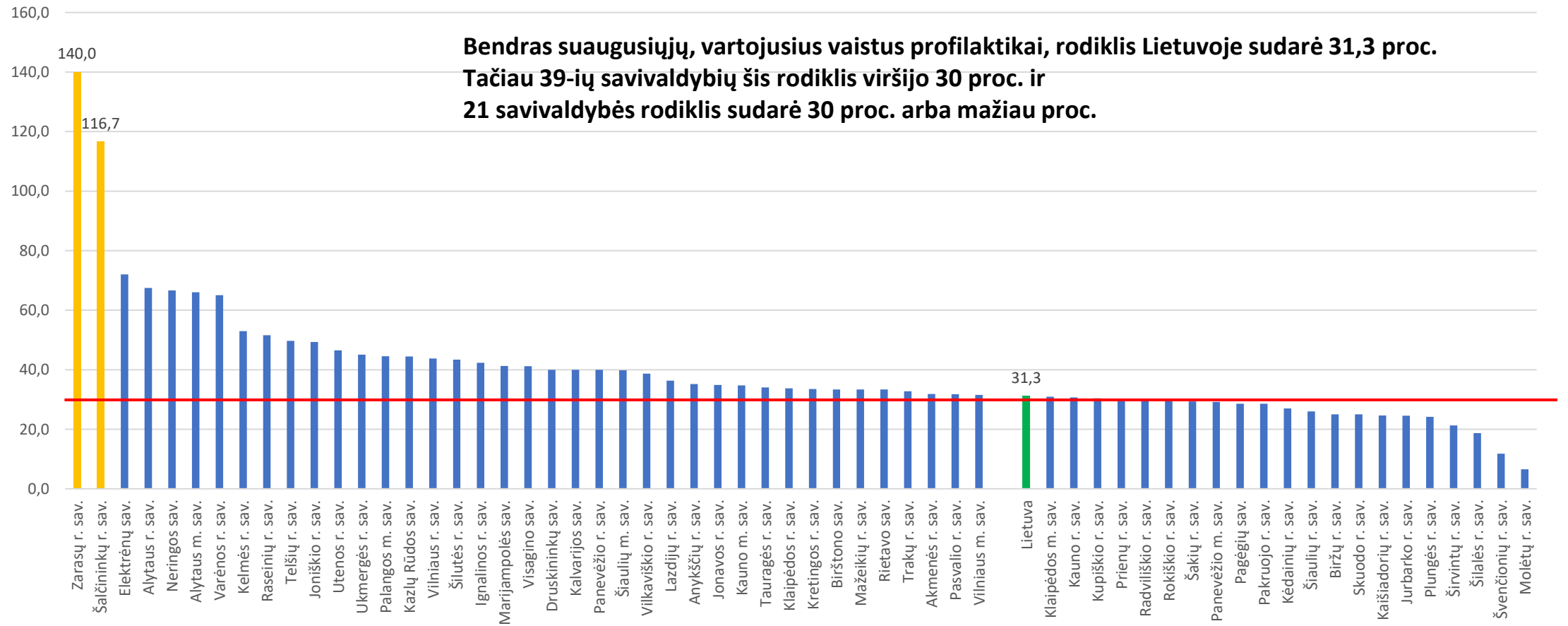
Nuo 2024-08-01 galiojanti skyrimo sąlyga (2025-04-25 ji buvo tikslinama dar kartą):

Skiria gydytojas neurologas migrenos profilaktikai suaugusiesiems, kuriems migrena pasireiškia bent 4 dienas per mėnesį ir nespecifinė migrenos profilaktika buvo neveiksminga, netoleruojama arba negalima. Ne vėliau kaip po 6 mėnesių nuo gydymo pradžios gydytojas neurologas įvertina gydymo veiksmingumą. Gydymas laikomas veiksmingu, jei per laikotarpį nuo gydymo pradžios migrenos dienų skaičius arba migrenos sukeltos negalios vertinimo skalės (ang. Migraine Disability Assessment, toliau – MIDAS) įvertis lėtinės migrenos atveju sumažėja 30 proc., o epizodinės migrenos atveju – 50 proc. Jei per 6 mėnesius nuo gydymo pradžios atsakas nepasireiškia, gydymas nutraukiamas. Nustačius gydymo naudą, gydymas tęsiamas iki 12 mėnesių. Po 12 mėnesių nuo gydymo pradžios gydytojas neurologas turi įvertinti gydymo poreikį.

Vaistų, skirtų migrenos profilaktikai, stebėsenos rodiklis pagal TLK 2024 m. – mažiausia rodiklio reikšmė Klaipėdos TLK

Vaistų, skirtų migrenos profilaktikai, stebėsenos rodiklis pagal savivaldybes 2024 m. – parodo profilaktinio migrenos gydymo skyrimo netolygumus

2.3. Vaistų, skirtų migrenos profilaktikai, rodiklio stebėsenos išvados - daugelyje savivaldybių rodiklis viršija 30 % ribą, todėl rekomenduojama atkreipti dėmesį į šį neatitikimą ir analizuoti priežastis

1. Suaugusiųjų, vartojančių migrenos profilaktikai skirtus vaistus (N02CD grupė), skaičiaus dalis 2024 metais **sudarė 31,3 proc. ir daugumoje savivaldybių (39-niose) yra didesnis negu 30 proc.** – tai rodo, kad daugiau kaip trečdaliui pacientų, kurių migrenos priepuoliai gydomi triptanais, skiriamas ir gydymas vaistais, skirtais profilaktiniam gydymui.
2. 2024 m. keturiose TLK rodiklis viršijo stebėjimo ribą (**sudarė nuo 32,6 proc. iki 36,1 proc.**) ir tik Klaipėdos TLK stebėsenos rodiklis mažesnis negu stebėsenos riba ir sudarė **29,7 proc.** – tačiau tai labai panašus rodiklis į stebėjimo ribą (**30 proc.**)
3. Detalesnė savivaldybių analizė parodė, kad Zarasų (140 proc.) ir Šalčininkų (117 proc.) sav. pacientams profilaktinis migrenos gydymas skiriamas daugiau pacientų, negu pacientų skaičius, kurie turi migrenos priepuolius ir yra gydomi triptanais – todėl gali būti daroma dvejopa išvada:
arba, kad paskirtas profilaktinis migrenos gydymas yra efektyvus ir pacientai neturi migrenos priepuolių, kurie būtų gydomi triptanais;
arba pacientams paskirtas profilaktinis migrenos gydymas, neįvertinus, ar paciento migrenos priepuolių gydymas triptanais yra pakankamas, t.y. pacientai negydomi triptanais prieš paskiriant profilaktinį migrenos gydymą.

2.4. Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimo vaistinėse stebėsenos rodiklis - šių vaistų išdavimų pagal receptus skaičius padidėjo 20 proc.

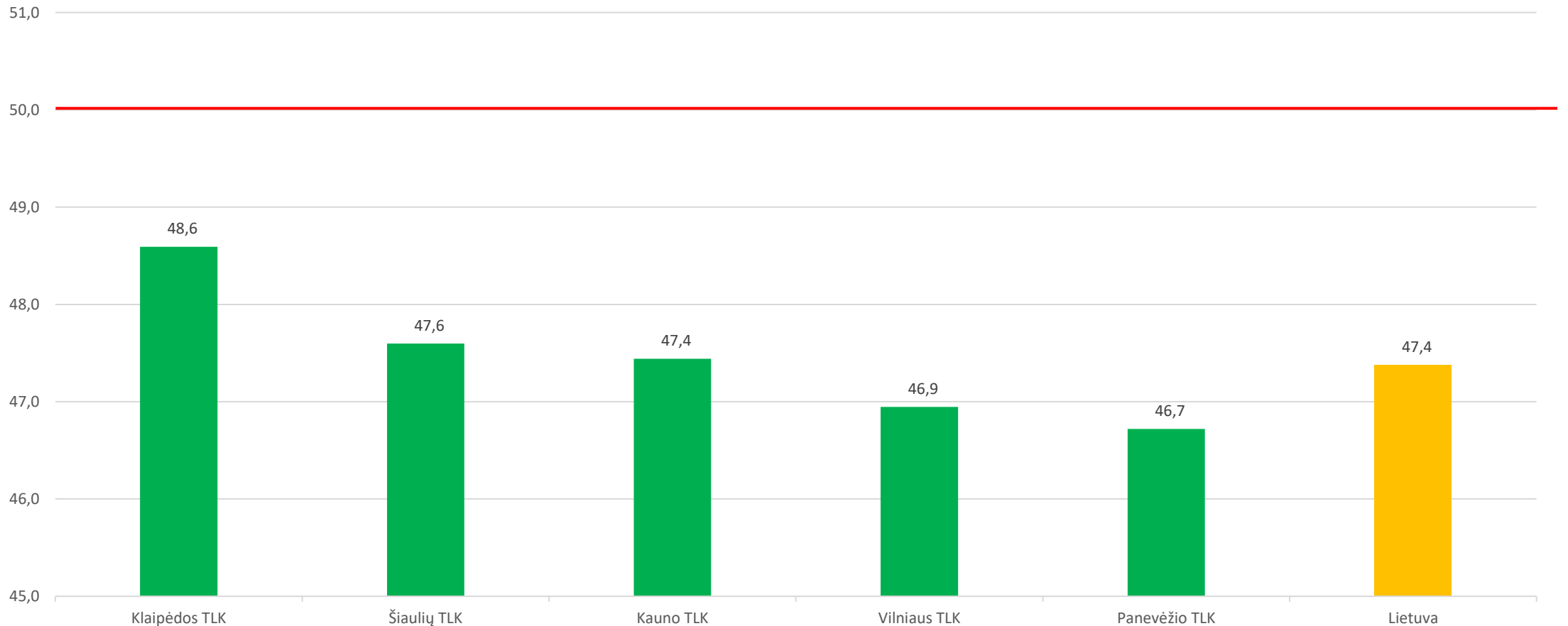
- 2024 m. kompensuojamųjų kardiologinių (C grupės vaistai pagal ATC kodą) generinių vaistų grupei priskiriamų vaistų, kurių priemoka mažiausia, išdavimo (pardavimo) vaistinėse pagal receptus atvejų skaičiaus dalis, palyginti su kompensuojamųjų kardiologinių (C grupė) generinių ir referentinių vaistų išdavimo (pardavimo) vaistinėse pagal receptus atvejų skaičiumi, yra mažesnė nei 50 proc.

2023 m. vaistinės pigiausių generinius kardiologinius vaistus išdavė pagal 2,19 mln. receptų ;

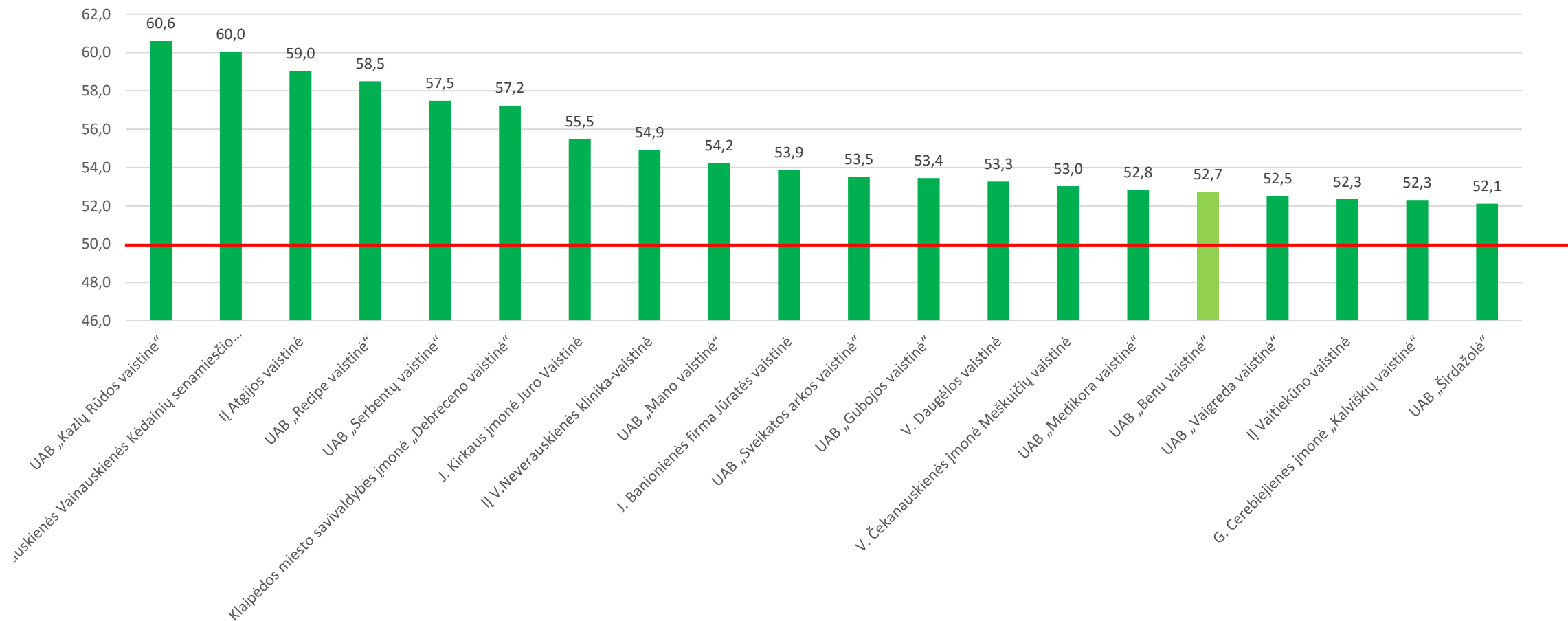
2024 m. vaistinės pigiausių generinius kardiologinius vaistus išdavė pagal 2,63 mln. receptų (išdavimų pagal receptus skaičius padidėjo - 20 proc.)

Lietuvoje šis stebėsenos rodiklis 2024 m. sudarė 47,4 proc.

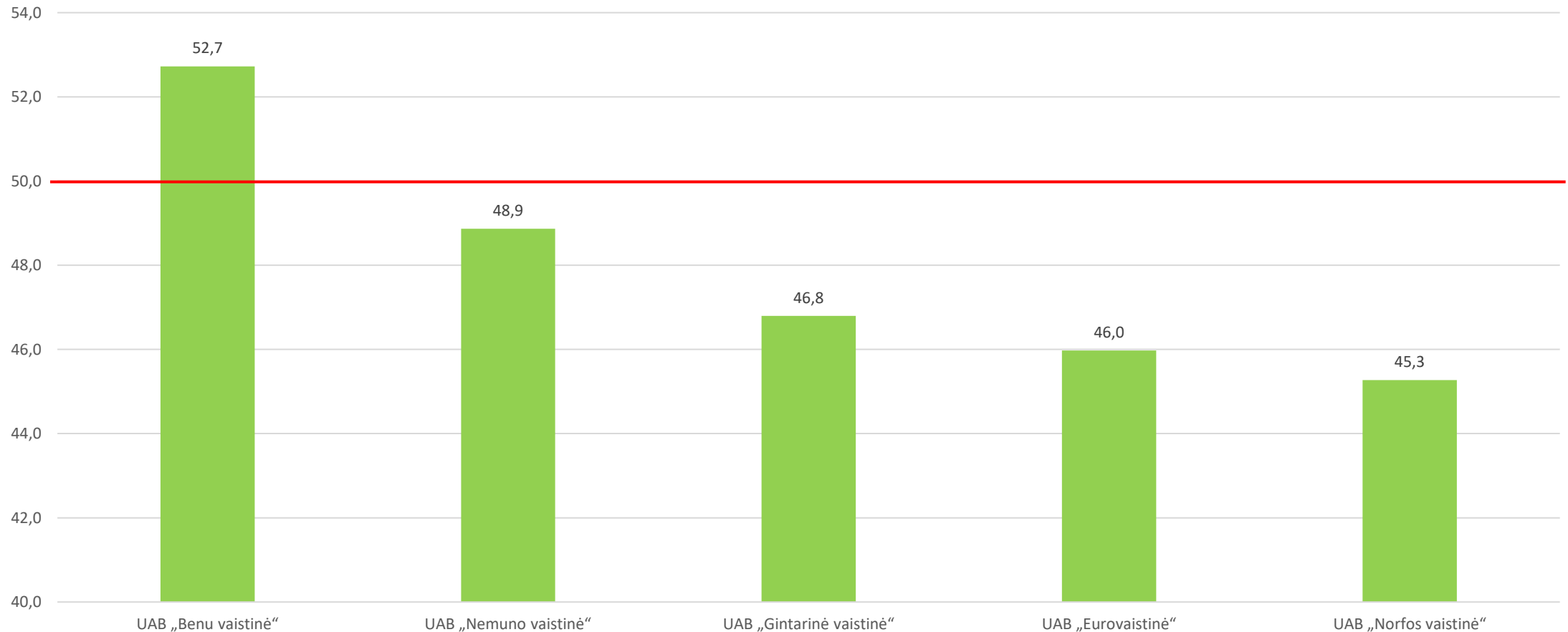
Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimo vaistinėse stebėsenos rodiklis pagal TLK 2024 m. – nepasiekė numatytos 50 proc. ribos

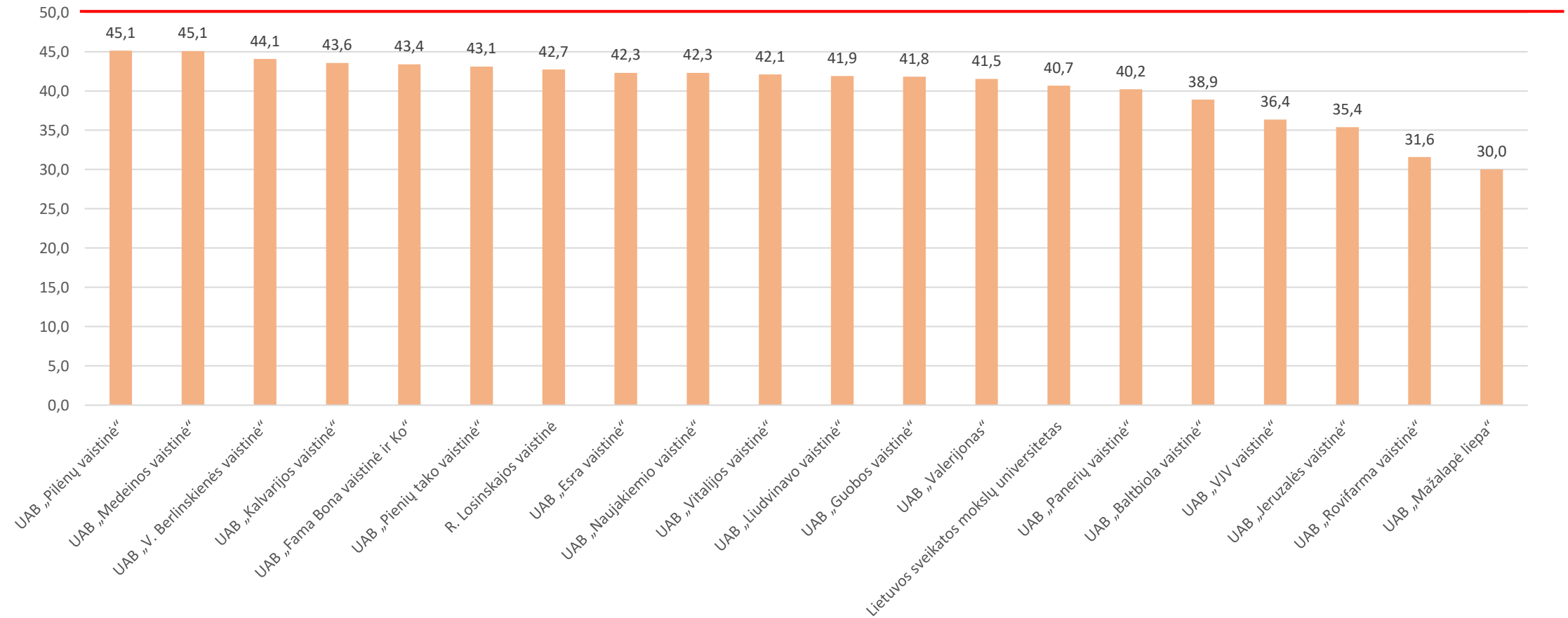
Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimo vaistinėse stebėsenos rodiklis - TOP 20 geriausių rodiklių (virš 50 proc.) viršijusios vaistinės

Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimo vaistinėse stebėsenos rodiklis - TOP 5 vaistinių, kurios atliko daugiausia išdavimų pagal receptus, rodiklis

Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimo vaistinėse stebėsenos rodiklis - TOP 20 mažiausių rodiklį (iki 50 proc.) pasiekusios vaistinės

2.4. Kardiologinių generinių vaistų, kurių priemoka mažiausia, pardavimo vaistinėse stebėsenos rodiklis Lietuvos mastu nepasiekė 50 % ribos, mažiau generinių vaistų išduoda mažosios vaistinės

1. Generinių kardiologinių vaistų (C grupė), išdavimų pagal receptus skaičiaus dalis 2024 metais **sudarė 47,4 proc.**, 44-iose vaistinėse iš 101 vaistinės šis rodiklis yra **didesnis negu 50 proc.** – tai rodo, kad beveik pusė vaistinių rekomenduoja pacientui įsigyti generinius vaistus, kurių priemoka yra mažiausia, ir padeda gyventojams taupyti asmenines lėšas .
2. 2024 m. 65-iose vaistinėse stebėsenos rodiklis mažesnis negu stebėsenos riba (**50 proc.**). Rekomenduojama atkreipti dėmesį į šį neatitikimą ir analizuoti priežastis.
3. TOP 20 vaistinių (rodiklio vidutinė reikšmė yra **40,6 proc.**) mažiausiai išdavusių generinius vaistus, kurių priemoka yra mažiausia, vidutinis tokių receptų skaičius sudarė apie 700 receptų kiekvienai įmonei. Mažosiose vaistinėse mažiau išduodama generinių vaistų, kurių priemoka yra mažiausia.
4. Iš vaistinių, kurios atliko daugiausia išdavimų pagal receptus, geriausią rodiklį pasiekė „Benu vaistinė Lietuva“ – **53 proc.** išdavimų pagal receptus atvejų rekomenduodama pacientui įsigyti generinius vaistus, kurių priemoka yra mažiausia.